

วารสาร มหาจุฬาราชการ Mahachula Academic Journal

ISSN : 2408 1078 (Print)

ISSN : 2651-2440 (Online)

ปีที่ ๑๑ ฉบับที่ ๒ พฤษภาคม – สิงหาคม ๒๕๖๗ Vol.11 No.2 May – August 2024

● วัตถุประสงค์

วารสารมหาจุฬาราชการ เป็นวารสารวิชาการ ราย ๔ เดือน (ปีละ ๓ ฉบับ) คือ ฉบับที่ ๑ เดือนมกราคม-เมษายน, ฉบับที่ ๒ เดือนพฤษภาคม-สิงหาคม, ฉบับที่ ๓ เดือนกันยายน-ธันวาคม มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการผลิตผลงานทางวิชาการและงานวิจัยด้านพระพุทธศาสนา เพื่อให้บริการทางวิชาการด้านพระพุทธศาสนาแก่สังคม เพื่อเป็นเวทีแลกเปลี่ยนแนวคิดทางพระพุทธศาสนา เพื่อสนับสนุนให้เกิดวารสารทางวิชาการกลางของมหาวิทยาลัย ในการเผยแพร่บทความวิชาการและบทความวิจัยแก่ผู้บริหาร คณาจารย์ นักวิชาการ นักวิจัย และนิสิต นักศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา ในมิติทางด้านศาสนาและปรัชญา พระพุทธศาสนาบูรณาการกับศาสตร์สมัยใหม่ ในขอบข่ายเนื้อหา สาขาวิชาสังคมวิทยา ศิลปศาสตร์และสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ เปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

- บทความที่ส่งมาขอรับการตีพิมพ์ในวารสารมหาจุฬาราชการมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยจะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสารมหาจุฬาราชการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อย่างเคร่งครัด รวมทั้งระบบการอ้างอิง ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสาร
- ทุกบทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ได้รับการตรวจสอบทางวิชาการจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) อย่างน้อย ๒ ท่านต่อ ๑ บทความ
- ทรัพย์สินและความคิดเห็นที่ปรากฏในบทความวารสารมหาจุฬาราชการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น และไม่ถือเป็นทรัพย์สินของความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ วารสารมหาจุฬาราชการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

(๒)

● **เจ้าของ**

กองวิชาการ สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ห้อง ๓๐๕ เลขที่ ๗๙ หมู่ ๑ ถ.พหลโยธิน ต.ลำไทร อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐๓๕ ๒๔๘๐๐๐ ต่อ ๘๗๗๓, โทรสาร ๐๓๕ ๒๔๘๐๑๓

● **ที่ปรึกษาวารสารมหาจุฬารวิชาการ**

พระพรหมบัณฑิต, ศาสตราจารย์ ดร.	ราชบัณฑิตกิตติมศักดิ์
พระพรหมวัชรธีรอาจารย์, ศาสตราจารย์ ดร.	อธิการบดี
พระเมธีวราญาณ, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.	คณบดีคณะพุทธศาสตร์
พระมหาบัณฑิต ปณฺธิตเมธี, ดร.	คณบดีคณะครุศาสตร์
พระครูสังฆรักษ์เอกภัทร อภินโน, รองศาสตราจารย์ ดร.	คณบดีคณะมนุษยศาสตร์
พระอุดมสิทธินายก, รองศาสตราจารย์ ดร.	คณบดีคณะสังคมศาสตร์

● **บรรณาธิการ**

รองศาสตราจารย์ ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

● **หัวหน้ากองบรรณาธิการ**

นายสุญา ศิริธัญญ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

● **กองบรรณาธิการ :**

พระปัญญาวัชรบัณฑิต, รองศาสตราจารย์ ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.สุเทพ พรหมเลิศ	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.วุฒินันท์ กันทะเตียน	มหาวิทยาลัยมหิดล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนตรี สิริโรจนานันท์	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ มั่งมีสุขศิริ	มหาวิทยาลัยศิลปากร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุทัย สติมัน	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วันชัย สุขตาม	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยณรงค์ ศรีมันตะ	มหาวิทยาลัยบูรพา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมชาย ดำเนิน	สมาคมนักวิจัยแห่งประเทศไทย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คณอง ปาลิภัทรางกูร	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
นายสุภฐาน สุตาจันทร์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

● **คณะกรรมการกลั่นกรองบทความวารสารมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (Peer Review)**

สาขาวิชา ศาสนา, ปรัชญา, พระพุทธศาสนา, ครุศาสตร์, มนุษยศาสตร์, สังคมศาสตร์

■ **ผู้ทรงคุณวุฒิภายในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**

พระพรหมวัชรธีรอาจารย์, ศาสตราจารย์ ดร.

พระเมธีวัชรบัณฑิต, ศาสตราจารย์ ดร.

ศาสตราจารย์ ดร.บุญทัน ดอกไธสง

รองศาสตราจารย์ ดร.เวทย์ บรรณกรกุล

รองศาสตราจารย์ ดร.ชาติชาย พิทักษ์ธนาคม

รองศาสตราจารย์ ดร.สมชัย ศรีนอก

รองศาสตราจารย์ ดร.กฤต ศรียะอาจ

รองศาสตราจารย์ ดร.สิริวัฒน์ ศรีเครือดง

รองศาสตราจารย์ ดร.ประยูร สุขะใจ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระกาญจน์ กนกกมลเศ

พระธรรมวชิรปัญญาจารย์, รองศาสตราจารย์ ดร.

ศาสตราจารย์ ดร.จำนงค์ อติวัฒนสิทธิ์

รองศาสตราจารย์ ดร.สมิทธิพล เนตรนิมิตร

รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุขะพรหม

รองศาสตราจารย์ ดร.โกนิษฐ์ ศรีทอง

รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฏฐ์ ศรีดี

รองศาสตราจารย์ ดร.ประพันธ์ ศุภพร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เริงชัย หมั่นชนะ

■ **ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกมหาวิทยาลัย**

ศาสตราจารย์ พิเศษ อติศักดิ์ ทองบุญ

ศาสตราจารย์ ดร.วัชร งามจิตรเจริญ

รองศาสตราจารย์ ดร.สมาน งามสนิท

รองศาสตราจารย์ ดร.สำเนียง เลื่อมใส

รองศาสตราจารย์ ดร.จินดา จันทรแก้ว

รองศาสตราจารย์ ดร.วิชชุดา หนูวิไล

รองศาสตราจารย์ ดร.เมธาวิ อุดมธรรมานุภาพ

รองศาสตราจารย์ ดร.ประเวศ อินทองปาน

รองศาสตราจารย์ ดร.สนิท สัตโยภาส

รองศาสตราจารย์ ดร.เสริมศรี ไชยศรี

รองศาสตราจารย์ สยาม คำปรีดา

รองศาสตราจารย์ ดร.สุวิญ รักสัตย์

รองศาสตราจารย์ ดร.มารุต พัฒนา

รองศาสตราจารย์ ดร.นลินี ณ นคร

ราชบัณฑิต

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์

มหาวิทยาลัยศิลปากร

มหาวิทยาลัยบูรพา

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

(๕)

รองศาสตราจารย์ ดร.วุฒินันท์ กันทะเตียน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ มั่งมีสุขศิริ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนตรี สิริโรจนานันท์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วันชัย สุขตาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยณรงค์ ศรีมันตะ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมชาย ดำเนิน
ดร.ชัยสิทธิ์ ทองบริสุทธิ์

มหาวิทยาลัยมหิดล
มหาวิทยาลัยศิลปากร
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
มหาวิทยาลัยบูรพา
สมาคมนักวิจัยแห่งประเทศไทย
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
เจ้าคุณทหารลาดกระบัง

● ฝ่ายประสานงานและจัดการ

ประสานงานจัดการและพิสูจน์อักษร

พระมหาขวัญชัย ปุตุตวิโสโส
พระมหาทรงชัย วิชยเกรี
นายศิลป์ชัย วงษ์จำนงค์
นางสาวสุจิตรา ชวดรัมย์
นางสาวกัณนิจ พิมพา

พระมหาธิติ อนุภทโท
พระมหาศรายุทธ จิตเมโธ
นายสุภฐาน สุดาจันทร์
นางสาวสังเวียน พูเฟื่อง

งานสมาชิก

พระมหาทรงชัย วิชยเกรี

บันทึกข้อมูล

นายจิระศักดิ์ ธารสุขกระจำง

งานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

นายณพดล เพ็ญประชุม

● นิติกร

นายธวัช แยมปัว

● ภาพ/ศิลปะ

พระมหาสุระศักดิ์ ธีรวโส

นายสมบุญณ์ เพ่งพิศ

● ออกแบบปก

นางสาวฉัตรระวี มณีขัติย์

- จัดรูปเล่ม

นายสมบูรณ์ เฟ่งพิศ

- พิมพ์ที่

โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เลขที่ ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดสุรินทร์ ๓๓๑๗๐

โทรศัพท์ ๐๓๕ ๒๔๘ ๐๐๐ ต่อ ๘๕๕๕-๘๕๕๕ โทรสาร ๐๓๕ ๒๔๘ ๐๐๐ ต่อ ๘๕๕๕

- จำนวนที่ตีพิมพ์ ๓๐ เล่ม

วารสารมหาจุฬาริชาการ
เป็นสมาชิกเครือข่ายวารสารวิชาการ
ด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ (JSH)

บทบรรณาธิการ

วารสารมหาวิทยาลัยวิชาการ ปีที่ ๑๑ ฉบับที่ ๒ พฤษภาคม – สิงหาคม ๒๕๖๗ ได้รับรวบรวมบทความวิชาการของผู้บริหาร คณาจารย์ของมหาวิทยาลัย รวมถึงคณาจารย์ต่างสถาบัน ที่ได้ส่งบทความทางวิชาการมาร่วมตีพิมพ์ เพื่อเป็นการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ ทำให้คณาจารย์ได้มีโอกาสศึกษาพุทธธรรมและการนำไปประยุกต์ บูรณาการกับศาสตร์สมัยใหม่ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ตามหลักคำสอนทางพระศาสนาอันเป็นการบริการวิชาการแก่สังคม ในฉบับนี้ กองบรรณาธิการและคณะทำงานฝ่ายประสานงานได้รับเกียรติจากผู้เขียนทั้งภายในและภายนอก จำนวน ๙ มหาวิทยาลัย ส่งบทความทางวิชาการ เพื่อลงตีพิมพ์เผยแพร่ จำนวน ๒๙ บทความ ภาควิชาภาษาไทย ในบทความทั้งหมดแบ่งเป็นบทความวิชาการ ๔ บทความ บทความวิจัย ๒๕ บทความ นอกจากนี้ยังมีบทวิพากษ์อีก ๒ เรื่อง ซึ่งรายละเอียดบทความต่าง ๆ กองบรรณาธิการ ได้กล่าวถึงเนื้อหาของแต่ละบทความโดยสรุปดังนี้

บทความวิจัยที่ ๑ เรื่อง “แนวทางการบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้านการปกครองคณะสงฆ์ตามหลักอุปทานิยธรรม ๗ : กรณีศึกษาอำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ” โดย พระวชิรธรรมวิธาน (สมนึก สมานิตโต) พระเทพวัชรจารย์ (เทียบ สิริธนาโณ), รศ.ดร. และ ผศ.ดร. แม่ชีกฤษณา รักษาโณ คณะพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้เสนอผลการวิจัยไว้ว่า สภาพการบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้านการปกครองคณะสงฆ์ มีประเด็นที่ควร พิจารณา สภาพการณ์การจัดประชุมคณะสงฆ์ ความรู้ความเข้าใจเรื่องพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ การประพฤติตนรับลาสิกขาการ การใช้ปัจจัยที่อำนวยความสะดวกและการพัฒนาศักยภาพของพระสงฆ์ในขณะเดียวกันยังพบว่า มีจำนวนของศาสนบุคคลและผู้ที่เกี่ยวข้องที่เข้ามาบวชน้อย ในการแก้ไขปัญหา พบหลักธรรมที่ใช้ในการแก้ปัญหา การบริหารกิจการคณะสงฆ์คือ ภิกขุอุปทานิยธรรม ๗ ประการ เป็นหลักธรรมที่ก่อให้เกิดความสามัคคี การช่วยเหลือกันและกันและการทำงานเป็นทีม แนวทางในการนำหลักภิกขุอุปทานิยธรรมมาใช้ในการการบริหาร กิจการคณะสงฆ์ด้านการปกครอง คือ (๑) ควรหมั่นประชุม (๒) ควรจัดการประชุมด้วยความพร้อมเพรียงกัน (๓) ควรให้ความสำคัญของการศึกษาพระธรรมวินัย และพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (๔) ควรถือเรื่องการเคารพพระผู้ อาวุโสตามลำดับพรรษาเป็นสำคัญ (๕) ควรสำรวมระวังในการรับลาสิกขาการ (๖) ควรมกน้อยสันโดษในปัจจัย ๔ (๗) ควรจัดกิจกรรมหรือโครงการส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาพระภิกษุสงฆ์ เพื่อให้การบริหารงานคณะสงฆ์ด้าน การปกครองมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น

บทความวิจัยที่ ๒ เรื่อง “เครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมตามรอยพระพุทธบาทในประเทศกลุ่มอาเซียน : กรณีศึกษาประเทศไทยและลาว” โดย พระมหายุทธนา นรเชฏโฐ พระเจริญวฑฒโน และนางจุฑารัตน์ ทองอินจันทร์ คณะพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ได้เสนอผลการวิจัยไว้ว่า (๑) รอยพระพุทธรูปที่สำคัญที่มีอยู่ในประเทศไทยและลาว จำนวน ๕ แห่งที่เป็นกรณีศึกษา มีประวัติความเป็นมา มีความสำคัญที่แตกต่างกัน และมีหลักการพัฒนาที่สอดคล้องกับแนวคิดการสร้างเครือข่าย คือ ด้านการบริหารจัดการ การบริการนักท่องเที่ยว และการสนับสนุนและสอดคล้องกับแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม คือ มีสิ่งดึงดูด การเข้าถึงง่าย มีสิ่งอำนวยความสะดวก มีที่พัก มีกิจกรรม และมีการบริการในพื้นที่แก่นักท่องเที่ยว ทำให้สถานที่ทั้ง ๕ แห่งนี้ กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่สำคัญของท้องถิ่น ของประเทศและของโลกโดยมีรอยพระพุทธรูปเป็นสัญลักษณ์ที่สำคัญ (๒) กระบวนการพัฒนาเชื่อมโยงเครือข่ายการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในประเทศไทยและลาว พบว่า มีการพัฒนาทั้งด้วยศักยภาพของตนเองและการร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก ทำให้รอยพระพุทธรูปได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ควบคู่กับการพัฒนาอาคารและสถานที่โดยรอบ เพื่อตอบสนองความต้องการของบุคคล หน่วยงานหรือองค์กรในพื้นที่ และนักท่องเที่ยวทั้งในและต่างประเทศที่เดินทางมาเยี่ยมชมในแต่ละปี (๓) แนวทางการอนุรักษ์และพัฒนารอยพระพุทธรูปที่เชื่อมโยงกับเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างสร้างสรรค์และยั่งยืนในไทยและลาว พบว่าแต่ละแห่ง มีแนวทางการอนุรักษ์และพัฒนาที่เป็นรูปธรรม ๕ แนวทาง ได้แก่ การเชื่อมโยงเชิงสากล การเชื่อมโยงแบบมีส่วนร่วม การเชื่อมโยงกับความเชื่อความศรัทธาที่เกี่ยวกับตำนานพระเจ้าเลียบโลก การเชื่อมโยงเชิงโบราณคดี และการเชื่อมโยงกับความเป็นมรดกโลก

บทความวิจัยที่ ๓ เรื่อง “การจัดกิจกรรมการเรียนรู้รายวิชาคณิตศาสตร์โดยใช้รูปแบบวงล้อการคิดอย่างกระตือรือร้นในบริบทเชิงสังคมร่วมกับการเขียนบันทึกการเรียนรู้สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓” โดย นายอรรถสิทธิ์ สุวรรณณิ ดร.คงรัฐ นวลแปง และดร.ชนิษฐา พรหมเหลือ ได้เสนอผลการวิจัยไว้ว่า (๑) ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้รูปแบบวงล้อการคิดอย่างกระตือรือร้นในบริบทเชิงสังคมร่วมกับการเขียนบันทึกการเรียนรู้ สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ ๗๐ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ และ (๒) ความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้ทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้รูปแบบวงล้อการคิดอย่างกระตือรือร้นในบริบทเชิงสังคมร่วมกับการเขียนบันทึกการเรียนรู้ สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ ๗๐ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

บทความวิจัยที่ ๔ เรื่อง “แนวทางพัฒนาการดำเนินงานจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ผ่านเว็บไซต์ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๒” โดย นางสาวสุจิตรา สัญญะสาร ดร.ชัยยศ เดชสุระ และ ผศ.ดร.ธีระวัฒน์ มอนโรสง มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ได้เสนอผลการวิจัยไว้ว่า (๑) สภาพปัจจุบันของ

(๘)

การดำเนินงานจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ผ่านเว็บไซต์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนสภาพปัญหาของการดำเนินงานจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ผ่านเว็บไซต์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (๒) แนวทางพัฒนาการดำเนินงานจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ผ่านเว็บไซต์ ประกอบด้วย ๖ ด้าน ๑๙ แนวทาง ดังนี้ (๑) การสร้างการรับรู้ มี ๔ แนวทาง เช่น สถานศึกษาต้องประชาสัมพันธ์ให้บุคลากรรับรู้ถึงผลดี (๒) การกำหนดนโยบาย มี ๓ แนวทาง เช่น สถานศึกษาต้องกำหนดแผนการจัดซื้อจัดจ้างรายปีงบประมาณ (๓) การสร้างบรรยากาศ มี ๔ แนวทาง เช่น สถานศึกษาต้องสร้างความตระหนักให้บุคลากรเห็นความสำคัญของงานที่ปฏิบัติ (๔) การพัฒนาทักษะ มี ๓ แนวทาง เช่น สถานศึกษาต้องจัดอบรมบุคลากร (๕) การติดตามผลการพัฒนาทักษะ มี ๓ แนวทาง เช่น สถานศึกษาต้องกำหนดแผนการจัดซื้อจัดจ้าง แล้วติดตามผล (๖) การรายงานผลการพัฒนาทักษะ มี ๒ แนวทาง เช่น สถานศึกษาต้องจัดทำสรุปผลการจัดซื้อจัดจ้างประจำปี ความตระหนักให้บุคลากรเห็นความสำคัญของงานที่ปฏิบัติ (๔) การพัฒนาทักษะ มี ๓ แนวทาง เช่น สถานศึกษาต้องจัดอบรมบุคลากร (๕) การติดตามผลการพัฒนาทักษะ มี ๓ แนวทาง เช่น สถานศึกษาต้องกำหนดแผนการจัดซื้อจัดจ้าง แล้วติดตามผล (๖) การรายงานผลการพัฒนาทักษะ มี ๒ แนวทาง เช่น สถานศึกษาต้องจัดทำสรุปผลการจัดซื้อจัดจ้างประจำปี

บทความวิจัยที่ ๕ เรื่อง “แนวทางการพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้ของสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา” โดย นางสาวปาณิสรา สัทศรี ดร.วีรภัทร ภัทรกุล รศ.ดร.อัจฉรา นิยมภา ได้เสนอผลการวิจัยไว้ว่า (๑) สภาพปัจจุบันของระบบนิเวศการเรียนรู้ของสถานศึกษาในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด และดัชนีค่าความต้องการจำเป็น ในภาพรวมมีค่าเท่ากับ ๐.๑๑ (๒) แนวทางการพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ประกอบด้วย ๕ ด้าน ๑๘ แนวทางโดยเรียงลำดับตามค่าของความต้องการจำเป็นที่ต้องการพัฒนาจากลำดับแรกที่ต้องพัฒนาดังนี้ (๑) ด้านบริบท มี ๓ แนวทาง เช่น สถานศึกษาควรจัดการเรียนการสอนที่เป็นวิชาเลือกหรือคอร์สระยะสั้นเน้นการสอนผู้เรียนให้เกิดทักษะด้านอาชีพโดยหาวัตถุดิบจากท้องถิ่น มาทำเป็นผลิตภัณฑ์เพื่อจำหน่าย ช่องทางการขาย การวางแผนทางการเงินให้กับนักเรียนและผู้ปกครอง (๒) ด้านทรัพยากร มี ๓ แนวทาง เช่น สถานศึกษาควรศึกษาชุมชนในท้องถิ่นว่ามีปัญหาท้องถิ่นหรือความรู้ใดที่น่าสนใจและนำมาเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับนักเรียน (๓) ด้านวัฒนธรรมองค์กร มี ๔ แนวทาง เช่น สถานศึกษาควรสนับสนุนให้บุคลากรในองค์กรให้เกียรติกันเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นและยอมรับในความเห็นต่างได้ เคารพในการตัดสินใจและหาข้อตกลงร่วมกัน (๔) ด้านกระบวนการเรียนรู้ มี ๔ แนวทาง เช่น สถานศึกษาต้องมีการวิเคราะห์บริบทของโรงเรียนให้ทันต่อเปลี่ยนแปลงไป

อย่างรวดเร็วของกระแสโลก เก็บข้อมูลเพื่อมาวิเคราะห์ เช่น สำนวณความสำเร็จจากผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน การศึกษาต่อ เพื่อวางแผนเป้าหมายและปรับปรุงหลักสูตรให้ตรงกับความต้องการของผู้เรียน (๕) ด้านเทคโนโลยี มี ๔ แนวทาง เช่น สถานศึกษาควรนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน โดยสนับสนุนด้านอุปกรณ์ทางเทคโนโลยีที่สามารถอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ของครูและ ผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม

บทความวิจัยที่ ๖ เรื่อง “คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ ๒๑ ที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต ๑” โดย นายอัษฎา ตารินทร์ และ ผศ.ดร.ธีระวัฒน์ มอนไธสง มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ได้เสนอผลการวิจัยไว้ว่า (๑) ผู้บริหารสถานศึกษามีคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ ๒๑ ในภาพรวมอยู่ระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีคุณธรรมจริยธรรม รองลงมา คือ การสร้างเครือข่าย และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือการสื่อสาร (๒) การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ระดับมากที่สุด ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน รองลงมา คือ การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การพัฒนาหลักสูตรตามลำดับ (๓) คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ ประกอบด้วย การมีคุณธรรมจริยธรรม การคิดวิเคราะห์ การมีความคิดสร้างสรรค์ และการสร้างแรงบันดาลใจ โดยสามารถร่วมกันพยากรณ์การบริหารงาน วิชาการของสถานศึกษา ได้ร้อยละ ๘๖

บทความวิจัยที่ ๗ เรื่อง “รูปแบบการนิเทศภายในโรงเรียน ยุคดิจิทัลสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน” โดย นายวันชาติ แซ่มเกตุ ผศ.ดร.สาธิต ทรัพย์รวงทอง ผศ.ดร.ปพนสรณ์ โพธิพิทักษ์ และ ดร. ชิสา พันธุ์ไพโรจน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ได้เสนอ ผลการวิจัยไว้ว่า (๑) องค์ประกอบการนิเทศภายในโรงเรียนยุคดิจิทัล ประกอบด้วย ๔ องค์ประกอบ ได้แก่ ๑) การสอนงานและการเป็นพี่เลี้ยง ๒) การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการนิเทศ ๔) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ๔) ปัจจัยเอื้อสำหรับการนิเทศภายใน (๒) การสร้างรูปแบบการนิเทศภายในโรงเรียน ยุคดิจิทัล สรุปได้ดังนี้ ๒.๑) ผลการสร้างรูปแบบการนิเทศภายในโรงเรียนยุคดิจิทัล ประกอบด้วย ๓ ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ ๑ ส่วนนำประกอบด้วย แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับรูปแบบการนิเทศภายใน โรงเรียนยุคดิจิทัล และวัตถุประสงค์ของรูปแบบการนิเทศภายในโรงเรียนยุคดิจิทัล ส่วนที่ ๒ ส่วนเนื้อหา ประกอบด้วย การสอนงานและการเป็นพี่เลี้ยง การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการนิเทศ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน และปัจจัยเอื้อสำหรับการนิเทศภายใน ส่วนที่ ๓ เงื่อนไขความสำเร็จ ประกอบด้วย ส่วนที่อธิบายถึง สิ่งที่น่าถึงและสิ่งที่ควรปฏิบัติเพื่อส่งเสริมในการนำรูปแบบไปใช้ให้เกิดประสิทธิภาพ ๒.๒) ผลการ

(๑๐)

ตรวจสอบรูปแบบการนิเทศภายในโรงเรียนยุคดิจิทัล สรุปได้ว่า การยืนยัน รูปแบบตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ในภาพรวมมีความเหมาะสม ๒.๓ ผลการประเมินความเหมาะสม ของคู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศภายในโรงเรียน ยุคดิจิทัล พบว่าผู้เชี่ยวชาญทั้ง ๕ คน มีความเห็นว่าคู่มือมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด (๓) ผลการประเมินรูปแบบนิเทศภายในโรงเรียนยุคดิจิทัล พบว่าโดยรวมรูปแบบมีความถูกต้อง อยู่ในระดับมาก มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากและมีความ เป็นประโยชน์อยู่ในระดับมาก

บทความวิจัยที่ ๘ เรื่อง “การศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ของแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนอนุบาลตามแนวคิดพื้นที่นักประดิษฐ์” โดย นายวีรวิธ สุขสันตินันท์ และ รศ.ดร.สุกัญญา แซ่มซ้อย ได้เสนอผลการวิจัยไว้ว่า สภาพที่พึงประสงค์ของแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนอนุบาลตามแนวคิดพื้นที่นักประดิษฐ์ที่ส่งผลต่อผลลัพธ์การเรียนรู้ ๓ ด้าน ได้แก่ ผู้เรียนรู้ ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรมและพลเมืองที่เข้มแข็งประกอบด้วย (๑) พื้นที่ มีลักษณะที่ส่งเสริมพัฒนาการครบทั้งสี่ด้าน ได้แก่ สติปัญญา ร่างกาย อารมณ์ และสังคม เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกตามจินตนาการด้วยการลงมือปฏิบัติอย่างอิสระเสรี รู้จักการแบ่งปัน ช่วยเหลือเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ปฏิบัติตามกฎกติกาและข้อตกลงที่วางไว้ สามารถรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ที่ได้รับจนบรรลุเป้าหมายได้สำเร็จ (๒) เครื่องมือ เป็นเครื่องมือพื้นฐานที่ปลอดภัยสำหรับเด็ก มีความหลากหลายและมีจำนวนที่เพียงพอ จัดแบ่งตามหมวดหมู่ ให้ใช้ตามวัตถุประสงค์ และ (๓) วัสดุ เป็นวัสดุที่มีความปลอดภัยปลอดสารพิษสำหรับเด็ก หาได้ง่ายรอบตัวตามธรรมชาติหรือเป็นวัสดุเหลือใช้ มีความหลากหลายในด้านรูปทรง รูปร่าง ผิวสัมผัสและสี

บทความวิจัยที่ ๙ เรื่อง “การศึกษาระดับความฉลาดทางจริยธรรม การรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองกับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร” โดย นายเจษฎา ภคธนสมบัติ และ ผศ.ดร.ทิพย์วัลย์ สุรินยา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้เสนอผลการวิจัยไว้ว่า (๑) นักเรียนมีความฉลาดทางจริยธรรมอยู่ในระดับสูง นักเรียนมีการรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองอยู่ในระดับสูง และนักเรียนมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศอยู่ในระดับต่ำ (๒) นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ (๓) ความฉลาดทางจริยธรรมมีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ (๔) การรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองมีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑

บทความวิจัยที่ ๑๐ เรื่อง “แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการระดมทรัพยากรสารสนเทศทางการศึกษาของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๑” โดย นางสาวชัชชชา จำปาทิพย์ ดร.ชัยยศ เดชสุระ และ ผศ.ดร.พรเทพ รู้แผน

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ได้เสนอผลการวิจัยไว้ว่า (๑) สภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการระดมทรัพยากรสารสนเทศทางการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๑ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนสภาพปัญหาของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการระดมทรัพยากรสารสนเทศทางการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๑ โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย (๒) แนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการระดมทรัพยากรสารสนเทศทางการศึกษาของสถานศึกษา ประกอบด้วย ๔ ด้าน ๑๑ แนวทาง ดังนี้ (๑) ด้านข้อมูล (Data) มี ๔ แนวทาง เช่น สถานศึกษาควรสร้างความสัมพันธ์อันดีในการเป็นที่ยอมรับของชุมชนโดยการเป็นผู้ให้และผู้รับ เพื่อให้ได้มาซึ่งการระดมทรัพยากรสารสนเทศทางการศึกษาของสถานศึกษา (๒) ด้านบุคคล (Peopleware) มี ๓ แนวทาง เช่น สถานศึกษาเชิญผู้นำชุมชนหรือผู้ที่มีศักยภาพด้านเครือข่ายชุมชนมาร่วมประชุม เพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์อันดีกับชุมชนอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งให้ชุมชนร่วมติดต่อ ประสานงาน ในการระดมทรัพยากรสารสนเทศทางการศึกษาที่สถานศึกษามีความต้องการเพื่อให้การจัดการศึกษาเกิด ประสิทธิภาพมากขึ้น (๓) ด้านวัสดุ (Software) มี ๒ แนวทาง เช่น สถานศึกษาให้ผู้นำชุมชนหรือผู้ที่มีความเกี่ยวข้องร่วมเสนอทรัพยากรสารสนเทศทางการศึกษาที่เห็นว่ามีประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาที่นำไปสู่ผลสัมฤทธิ์ที่ดีและมีคุณภาพของสถานศึกษาได้ทั่วถึงและเป็นธรรม (๔) ด้านอุปกรณ์ (Hardware) มี ๒ แนวทาง เช่น สถานศึกษามีการจัดการประชุมเพื่อให้ผู้นำชุมชนรับทราบปัญหาและความจำเป็นในการระดมทรัพยากรสารสนเทศทางการศึกษาและร่วมเสนอในการกำหนดรูปแบบลักษณะของการระดมทรัพยากรสารสนเทศทางการศึกษาเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

บทความวิจัยที่ ๑๑ เรื่อง “แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๒” โดย นางปิ่นมณี ฤทธิศร ดร.ชัยยศ เดชสุระ และ ผศ.ดร.พรเทพ ฐิ์แผน ได้เสนอผลการวิจัยไว้ว่า สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้ในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ ส่วนปัญหาของการจัดการเรียนรู้ในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการยกระดับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยี และ (๒) แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียน ประกอบด้วย ๑๔ รายการปฏิบัติ โดยแบ่งเป็น ๕ ด้าน ดังนี้ ด้านที่ ๑ การออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้ มี ๓ รายการปฏิบัติ เช่น สถานศึกษาควร

(๑๒)

ปรับเปลี่ยนการเรียนรู้และบทบาทครู วิธีการจัดกิจกรรม รูปแบบ Active Learning ด้านที่ ๒ การสร้าง การมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ มี ๓ รายการปฏิบัติ เช่น สถานศึกษาควรจัดประชุมผู้ปกครอง เพื่อร่วมกันแก้ปัญหา ด้านที่ ๓ การจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ และพัฒนาคลังสื่อดิจิทัล มี ๓ รายการปฏิบัติ เช่น สถานศึกษาควรสำรวจแหล่งเรียนรู้ จัดทำแผนเสนอของบประมาณในการ พัฒนาและจัดตั้งคลังสื่อ และแหล่งเรียนรู้ ด้านที่ ๔ การยกระดับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยี มี ๒ รายการปฏิบัติ เช่น สถานศึกษาควรจัดหาอุปกรณ์เครื่องมือสื่อเทคโนโลยีทางการศึกษาที่ทันสมัย ด้านที่ ๕ การจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนเป็นรายบุคคล มี ๓ รายการปฏิบัติ เช่น สถานศึกษาควรมี การเยี่ยมบ้านนักเรียนศึกษาสภาพปัญหาวิเคราะห์นักเรียน จัดทำแผนพัฒนาการเรียนรู้นักเรียน รายบุคคล และพัฒนาช่องทางการเรียนรู้ที่หลากหลาย

บทความวิจัยที่ ๑๒ เรื่อง “ภาวะพึงพิง การเห็นคุณค่าในตนเอง และภาวะซึมเศร้าของผู้สูงอายุ ตำบลท่าขนอน อำเภอศรีรัตนนิคม จังหวัดสุราษฎร์ธานี” โดย นางสาวกริยา วิเชียร และ ผศ.ดร. ทิพย์วัลย์ สุรินยา ได้เสนอผลการวิจัยไว้ว่า (๑) ภาวะซึมเศร้าของผู้สูงอายุอยู่ในระดับต่ำ ภาวะ พึงพิงอยู่ในระดับปานกลาง และการเห็นคุณค่าในตนเองอยู่ในระดับสูง (๒) ผู้สูงอายุที่มีเพศแตกต่างกัน มีภาวะซึมเศร้าไม่แตกต่างกัน และผู้สูงอายุที่มีอายุ สถานภาพสมรส โรคประจำตัว ลักษณะการอยู่อาศัย และรายได้แตกต่างกันมีภาวะซึมเศร้าแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ (๓) ภาวะ พึงพิงมีความสัมพันธ์ทางบวกกับภาวะซึมเศร้าของผู้สูงอายุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ และ (๔) การรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองมีความสัมพันธ์ทางลบกับภาวะซึมเศร้าของผู้สูงอายุ อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .๐๑

บทความวิชาการที่ ๑๓ เรื่อง “การบริหารองค์กรและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เชิงพุทธ” โดย พระครูสุภัททิยญาณการ นายปรัชญา บุตรสะอาด และ นายสุขสร ทองทิ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ- ราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ชลบุรี ได้เสนอว่า จากความหมายของการบริหารทรัพยากรมนุษย์ จะเห็น ได้ว่า การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามทฤษฎีตะวันตก และตามหลักการทางพระพุทธศาสนาต่างก็ เป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้ดีขึ้น เพียงแต่ตามทฤษฎีตะวันตกเน้นการพัฒนาเพื่อสนองความ ต้องการเพื่อแสวงหาประโยชน์แก่ตน กลุ่มของตนให้ได้มากที่สุด และจำต้องคิดค้นหาทฤษฎีใหม่ ๆ อยู่ตลอดเวลาไม่มีที่สิ้นสุด ในขณะที่การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักการในพระพุทธศาสนาเน้นการ พัฒนาที่ยั่งยืนโดยมีปรัชญาที่ว่ามนุษย์เป็นสัตว์ประเสริฐที่พัฒนาให้ดีขึ้นได้ กล่าวโดยสรุปได้ว่า การบริหารทรัพยากรมนุษย์ เป็นกระบวนการทางการบริหารที่จะสรรหาและคัดเลือกบุคลากรมา ปฏิบัติงาน โดยให้บุคลากรได้ปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถด้วยความเต็มใจทรัพยากรมนุษย์ เป็นทรัพยากรที่มีคุณค่า มีความคิด ซึ่งมีศักยภาพในตัวเองที่แต่ละคนแตกต่างกันทั้งในด้านความรู้

ด้านทักษะและเจตคติและมีความสามารถในการปฏิบัติงานหรือผลที่ได้จากการปฏิบัติงานก็แตกต่างกันด้วย ทั้งสองประเด็นนี้จึงต้องนำมาพิจารณาร่วมกันเพราะผลจากการปฏิบัติงานจะสะท้อนศักยภาพของมนุษย์และกระบวนการทำงาน ถ้าสามารถวิเคราะห์ได้ว่ามนุษย์มีศักยภาพเพียงใดผลปฏิบัติงานเป็นเช่นไร แล้วก็สามารถที่จะดำเนินการพัฒนาหรือดึงศักยภาพของมนุษย์ออกมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการปฏิบัติงาน ให้เป็นไปตามเป้าหมายขององค์กร

บทความวิจัยที่ ๑๔ เรื่อง “**พรหมวิหาร ๔ สัมพันธภาพในครอบครัว และความผาสุกทางจิตใจของประชาชน เขตตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร**” โดย พระใหม่ เพ็ญบุญ และ รศ.ดร.ธีรพัฒน์ วงศ์คุ้มสิน ได้เสนอผลการวิจัยไว้ว่า (๑) พรหมวิหาร ๔ สัมพันธภาพในครอบครัว และความผาสุกทางจิตใจของประชาชน เขตตลาดพร้าว อยู่ในระดับค่อนข้างสูง (๒) ประชาชนที่มีเพศ อาชีพ ความสมดุลของรายรับ-รายจ่าย และวิถีเดินทางไปทำงานแตกต่างกัน มีความผาสุกทางจิตใจแตกต่างกัน อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ (๓) พรหมวิหาร ๔ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความผาสุกทางจิตใจของประชาชน เขตตลาดพร้าว อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .๐๑ และ (๔) สัมพันธภาพในครอบครัว มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความผาสุกทางจิตใจของประชาชน เขตตลาดพร้าว อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .๐๑

บทความวิจัยที่ ๑๕ เรื่อง “**แนวทางการบริหารงานวิชาการภายหลังสถานการณ์โควิด-๑๙ ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต ๑**” โดย นางสาวสุกักริ โลไธสง รศ.ดร.อัจฉรา นิยมภา และ ดร.วีรภัทร ภัทรกุล มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ได้เสนอผลการวิจัยไว้ว่า (๑) สภาพปัจจุบันของแนวทางการบริหารงานวิชาการภายหลังสถานการณ์โควิด-๑๙ ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต ๑ โดยภาพรวมทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์ โดยภาพรวมทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด และความต้องการจำเป็น สามลำดับแรก ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา (๒) แนวทางการบริหารงานวิชาการภายหลังสถานการณ์โควิด-๑๙ ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สระบุรี เขต ๑ ประกอบด้วยรายการปฏิบัติรวมทั้งสิ้น ๑๗ รายการ พิจารณาคำความต้องการจำเป็น ๓ ลำดับแรก ๓ ด้าน คือ ด้านที่ ๑ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ๕ รายการปฏิบัติ เช่น ผู้บริหารควรปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาให้กระชับและสอดคล้องกับสถานการณ์โควิด-๑๙ ด้านที่ ๒ ด้านการจัดการเรียนการสอน ๖ รายการปฏิบัติ เช่น ผู้บริหารร่วมกับครูจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการหลายกลุ่มสาระการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษามีการพัฒนาเทคนิควิธีการใหม่ในการสอนออนไลน์ และสอนที่โรงเรียน และด้านที่ ๓ ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ๖ รายการปฏิบัติ

(๑๔)

เช่น ผู้บริหารควรมีการจัดอบรมการใช้แอปพลิเคชันต่าง ๆ ให้กับครูและบุคลากรทางการศึกษา เน้นสื่อที่นักเรียนทุกคนเข้าถึงอย่างเท่าเทียมกัน

บทความวิจัยที่ ๑๖ เรื่อง **“ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจใช้บริการโรงแรม AI ของนักท่องเที่ยวชาวไทย”** โดย ผศ.ดร.ฉัตยาพร เสมอใจ อาจารย์ประจำหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ ได้เสนอผลการวิจัยไว้ว่าปัจจัยด้านทัศนคติ และปัจจัยด้านการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง มีอิทธิพลต่อความตั้งใจใช้บริการโรงแรม AI อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ ตามลำดับ โดยปัจจัยด้านการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ปัจจัยด้านการรับรู้ถึงความง่ายต่อการใช้งาน และ ปัจจัยด้านการรับรู้ถึงประโยชน์ที่ได้รับจากเทคโนโลยี มีอิทธิพลต่อทัศนคติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ ตามลำดับ ในขณะที่ ปัจจัยด้านความวิตกกังวลทางเทคโนโลยี มีอิทธิพลต่อปัจจัยด้านทัศนคติ ในทิศทางลบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๑๐ และ ปัจจัยด้านการรับรู้ถึงความง่ายต่อการใช้งาน มีอิทธิพลต่อปัจจัยด้านการรับรู้ถึงประโยชน์ที่ได้รับจากเทคโนโลยี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ ในขณะที่ ปัจจัยด้านการยึดติดกับบริการรูปแบบดั้งเดิม ไม่มีอิทธิพลต่อปัจจัยด้านทัศนคติ และ ไม่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจใช้บริการโรงแรม AI

บทความวิจัยที่ ๑๗ เรื่อง **“แนวทางการบริหารงานวิชาการที่ส่งเสริมการเรียนรู้วิถีใหม่ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต ๒ ”** โดย นางสาวธวัลพร ศุภเลิศ และ ผศ.ดร.ธีระวัฒน์ มอนโธสง มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ได้เสนอผลการวิจัยไว้ว่า (๑) การบริหารงานวิชาการวิถีใหม่ ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๒ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมากที่สุด คือด้านการรับฟังเสียงสะท้อนจากครู ผู้ปกครอง นักเรียนและชุมชนในวิถีใหม่ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการจัดการเรียนการสอนในวิถีใหม่ (๒) แนวทางการบริหารวิชาการสำหรับการจัดการศึกษาในวิถีใหม่ของสถานศึกษาประกอบด้วย ๖ ด้าน ๓๐ รายการปฏิบัติ ดังนี้ ๑) ด้านการรับฟังเสียงสะท้อนจากครู ผู้ปกครอง นักเรียนและชุมชน เช่น สถานศึกษามีการรับฟังข้อเสนอแนะ และความคิดเห็นเสียงสะท้อนจาก ผู้ปกครอง นักเรียน และชุมชน ๒) ด้านการบริหารหลักสูตร เช่น ผู้สอนออกแบบการเรียนรู้ให้ง่ายต่อการศึกษาด้วยตนเอง โดยสอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน ๓) ด้านการพัฒนาครู เช่น การพัฒนาครูในการทำ PLC ทุกวันตอนเย็นหรือทุกสัปดาห์เพื่อหารือและแลกเปลี่ยนร่วมกัน ๔) ด้านการจัดการเรียนการสอน เช่น สถานศึกษามีการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานแบบออนไลน์และออฟไลน์ ให้ผู้เรียนได้รับความรู้มากที่สุด ๕) ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรการจัดการศึกษา เช่น ครูต้องปรับทักษะ เอาเทคโนโลยีมาใช้ในการปัจจุบันและในอนาคตผ่านหน้าจอ โทรศัพท์หรือกล้องคอมพิวเตอร์ และ ๖) ด้านการประเมินผล เช่น เน้นการวัดผลการจัดการเรียน

การสอนในเวลาเรียนปกติและสอนเสริมให้ความรู้ในช่วงเสริมทักษะหรือกิจกรรมเสริมทักษะ เพื่อใช้ในการประกอบการตัดสินใจของผู้เรียน

บทความวิจัยที่ ๑๘ เรื่อง “การศึกษาวิเคราะห์การบรรลุนิคมของภิกษุณีที่ได้รับเอตทัคคะในพระพุทธศาสนาเถรวาท: กรณีศึกษาพระภิกษุสาโคตมีเถรี พระปฐมาจารย์เถรีและพระกุนทลเกสีเถรี” โดย แม่ชีสถิตาภรณ์ กสิพันธ์ ผศ.ดร.แม่ชีกฤษณา รักษาโฉม ผศ.พิเศษ ดร.อรชร ไกรจักร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้เสนอผลการวิจัยไว้ว่า (๑) การบรรลุนิคมในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาทการบรรลุนิคมในพระพุทธศาสนาเถรวาท คือ การบรรลุในระดับโลกุตตรธรรม ๙ ได้แก่ มรรค ๔ ผล ๔ นิพพาน ๑ ที่พระอริยบุคคลสามารถกำจัดตัณหา ตัณห์เลส ละสังโยชน์ รุ่งแจ้งในอริยสัจ ๔ ด้วยการเจริญสมณะและวิปัสสนา (๒) ประวัติพระภิกษุสาโคตมีเถรี พระปฐมาจารย์เถรีและพระกุนทลเกสีเถรีที่ได้รับเอตทัคคะในพระพุทธศาสนาเถรวาท พบว่าในภพชาติของพระพุทธานุภาพพระเถรีทั้ง ๓ รูป มีความตั้งใจจะบวช บรรลุนิคมที่จะได้รับการยกย่องในเอตทัคคะและท่านทั้ง ๓ รูปสมความปรารถนาในชาติสุดท้ายของพระพุทธานุภาพเจ้าสมณโคตม (๓) วิเคราะห์การบรรลุนิคมของพระภิกษุณีที่ได้รับเอตทัคคะในพระพุทธศาสนาเถรวาทพบว่าพระภิกษุสาโคตมีเถรีบรรลุนิคมด้วยการนั่งพิจารณาแสงเปลวประทีปได้รับยกย่องเอตทัคคะฝ่ายผู้ทรงจิวรเศร้ามอง พระปฐมาจารย์เถรีบรรลุนิคมด้วยการยืนพิจารณาดักน้ำล้างเท้า ๓ ครั้งได้รับยกย่องเอตทัคคะฝ่ายผู้ทรงพระวินัย และพระกุนทลเกสีเถรีบรรลุนิคมด้วยการยืนพิจารณาการไหลของน้ำได้รับยกย่องเอตทัคคะฝ่ายผู้รู้ฉับพลันคุณพิเศษที่ได้ของพระเถรีทั้ง ๓ รูป คือปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖

บทความวิจัยที่ ๑๙ เรื่อง “ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต ๑” โดย นายเกียรติศักดิ์ ชมภูราช ผศ.ดร.กัลยมน อินทุสุต มหาวิทยาลัยรามคำแหง ได้เสนอผลการวิจัยไว้ว่า (๑) การรับรู้ของครูที่มีต่อภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต ๑ โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.11$) (๒) ผลการเปรียบเทียบการรับรู้ของครูที่มีต่อภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต ๑ พบว่า ๑) ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการรับรู้ต่อภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต ๑ ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ๒) ครูที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีการรับรู้ต่อภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต ๑ ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ๒.๓) ครูที่อยู่ในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีการรับรู้ต่อภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต ๑ ในภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

(๑๖)

บทความวิจัยที่ ๒๐ เรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดกาญจนบุรี ” โดย นางสาวสุภาวดี จันทร์สว่าง ดร.มิตาภาณี พุ่มกล่อม และ ผศ.ดร.พงษ์ศักดิ์ รวมขมรัตน์ ได้เสนอผลการวิจัยไว้ว่า (๑) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดกาญจนบุรี ในภาพรวมมีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เรียงตามลำดับจากมากไปน้อย คือ ด้านการสร้างแรงดลใจ ด้านการมีอิทธิพลเป็นอุดมคติ ด้านการใช้ความเป็นเอกัตบุคลาณิยม และด้านการกระตุ้นทางปัญญา (๒) แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดกาญจนบุรี ในภาพรวมมีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เรียงตามลำดับจากมากไปน้อย คือ ด้านความสำเร็จของงาน รองลงมา ด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติ ด้านความสัมพันธ์กับผู้อื่น ด้านความรับผิดชอบ ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงาน ด้านสภาพการทำงาน การได้รับการยอมรับนับถือ ด้านนโยบายและการบริหารงาน ด้านวิธีการปกครองบังคับบัญชา และด้านการเงิน (๓) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดกาญจนบุรี ในภาพรวมและรายด้านมีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

บทความวิชาการที่ ๒๑ เรื่อง “พระพุทธศาสนากับการจัดการสิ่งแวดล้อม” โดย นายปรัชญา บุตรสะอาด ดร.พิรจักษณ์ ฉันทวิริยสกุล และ ดร.วรพจน์ ก้องเสนาะ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ชลบุรี ได้เสนอว่า บทความทางวิชาการนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพระพุทธศาสนากับการจัดการสิ่งแวดล้อม กล่าวได้ว่ามนุษย์กับสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์กันทางพึ่งพาอาศัยกันและกันเพื่อใช้เป็นที่ยึดเหนี่ยวทางพระพุทธศาสนา และจะต้องพัฒนาจิตใจของตนให้มากกว่าเป็นสัตว์ธรรมดา เพราะมนุษย์เป็นสัตว์ที่สามารถพัฒนาได้ และมีหน้าที่ปฏิบัติกับสัตว์ พืช เสมอเหมือนว่าเป็นเพื่อนร่วมเกิด แก่ เจ็บ ตาย ด้วยกันทั้งหมดทั้งสิ้น ดังนั้นมนุษย์จึงอาศัยสิ่งแวดล้อม และมีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมอย่างใกล้ชิด จนไม่สามารถจะแยกออกจากกันได้ ทั้งนี้เนื่องจากมนุษย์มีกำเนิดอยู่ภายใต้สิ่งแวดล้อม และสิ่งแวดล้อมทุกชนิดก็มีผลโดยตรงและโดยอ้อมในการที่จะกำหนดให้มนุษย์สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ และมนุษย์ก็ใช้สิ่งแวดล้อมเป็นแหล่งที่อยู่อาศัย เพื่อให้ตนเองได้กินดีอยู่ดี ในสิ่งแวดล้อมที่ตนอยู่

บทความวิจัยที่ ๒๒ เรื่อง “แนวทางการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมตามหลักพุทธธรรมของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายที่ ๔ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ (เครือข่ายปากน้ำโพ) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต ๑ ” โดย นายจักรพันธ์ ผิวอ่อน พระเทพวชิรเมธี, ผศ.ดร. และ ผศ.ดร.อานนท์ เมธีวรฉัตร ได้เสนอผลการวิจัยไว้ว่า (๑) สภาพการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ตามหลักพุทธธรรมของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายที่ ๔ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต ๑ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินงาน ด้านการประเมินผล และด้านการนำผลการประเมินมาปรับปรุงอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ (๒) แนวทางการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ตามหลักพุทธธรรมของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายที่ ๔ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต ๑ มีดังนี้ ด้านที่ ๑ ด้านการวางแผน ผู้บริหารกระตุ้นให้บุคลากรและผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการวางแผน สร้างความเข้าใจ ตระหนักถึงความสำคัญและประโยชน์ของการเรียนการสอน กำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจร่วมกัน เกี่ยวกับการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน โดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมที่ไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ด้านที่ ๒ ด้านการดำเนินงาน ผู้บริหารแบ่งงานให้บุคลากรรับผิดชอบ ได้อย่างเหมาะสมกับความรู้ ความสามารถและความถนัดเอื้อให้เกิดการพัฒนาครูและบุคลากร สร้างความตระหนัก ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน กำหนดเป็นวิสัยทัศน์ หรือกลยุทธ์ จัดให้มีคณะทำงานเพื่อดูแล ช่วยเหลือ แก้ปัญหา หรือสนับสนุนการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอน โดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของสถานศึกษาในสังกัด ด้านที่ ๓ ด้านการประเมินผล มีการกำหนดรูปแบบ วิธีการประเมินผลร่วมกันระหว่าง ครูผู้สอน และนักเรียน ผู้บริหารควรจัดให้มีกิจกรรม ชุมชมหรือสังคมแห่งการเรียนรู้ ควบประเมินผลการดำเนินโครงการ กิจกรรมที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนอย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง มีการประเมินผลการนำความรู้จากการพัฒนาของครูและบุคลากรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน โดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมอย่างน้อยปีการศึกษาละ ๑ ครั้ง ด้านที่ ๔ ด้านการนำผลการประเมินมาปรับปรุง ผู้บริหารและครูผู้สอน ร่วมกันพัฒนาระบบการเรียนการสอน DLTV อย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ นำข้อมูลสารสนเทศที่ได้จากการประเมินผลการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมไปใช้โดยการวิเคราะห์จุดเด่น และจุดที่ควรพัฒนา เพื่อนำไปใช้พัฒนา งานในส่วนที่เกี่ยวข้อง แลกเปลี่ยนเรียนรู้ผลการดำเนินงานในเทศภายใน เพื่อนำไปใช้ในการวางแผน และพัฒนาการดำเนินงานในปีต่อไป

บทความวิชาการที่ ๒๓ เรื่อง “ชาดกศึกษา” โดย รศ.ดร.สมิทธิพล เนตรนิมิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้เสนอว่า ชาดก (นิทานชาดก) มีต้นเค้ามาจากพุทธชาดในพระวินัย และพระสูตร สะท้อนประวัติศาสตร์ในรูปตำนานและนิทาน เรียกว่า ยุคชาดก เนื้อหาส่วนใหญ่เกิดขึ้น

(๑๘)

ในอินเดียเหนือ ปัจจุบันอยู่ในประเทศปากีสถานและประเทศอัฟกานิสถาน นิทานชาดกเล่าเรื่อง การบำเพ็ญบารมีของพระโพธิสัตว์ และบทบาทความสำคัญของชนเผ่าต่าง ๆ อธิบายพุทธวิธีด้วยการ นำวิธีถ่ายทอดแบบพราหมณ์ มีความหลากหลายเช่นกับมหายาน วิธีเล่าเรื่องเหมาะจะนำมาใช้พัฒนา คนที่ยังไม่คุ้นคำสอนเพื่อนำไปหาหลักคำสอน ด้านองค์ความรู้การศึกษานิทานชาดกทำให้ทราบข้อมูล ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สุนทรียศาสตร์ภาษาเป็นความเด่นในนิทานชาดก คำในจารีต เช่น อสุร ยักษ์ นาค และเทพ มีบทบาทต่อคัมภีร์เช่นพระไตรปิฎกและอรรถกถา

บทความวิจัยที่ ๒๔ เรื่อง “การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนโรงเรียน ขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต ๑” โดย นางสาวมุสตี คำเพระ และ ผศ.ดร.ธีระวัฒน์ มอนโรสง ได้เสนอผลการวิจัยไว้ว่า (๑) การบริหารวิชาการในโรงเรียน ขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต ๑ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด (๒) คุณภาพผู้เรียนของโรงเรียน ขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต ๑ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งด้านผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์มีค่าเฉลี่ยสูงสุด (๓) การบริหารงานวิชาการ ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต ๑ พบว่า การบริหารงานวิชาการในเรื่องการพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการ เรียนรู้ การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ การนิเทศการศึกษา ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียน ขนาดเล็ก และผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบปกติ ของการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อ คุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต ๑ แสดงให้เห็นว่าคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก มีความแปรปรวนของการบริหารงานวิชาโดยรวม ได้ร้อยละ ๖๐.๖๖ อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

บทความวิจัยที่ ๒๕ เรื่อง “วจนกรรมการบอกเลิกความสัมพันธ์แบบคนรักในภาษาไทย” โดย ดร.กฤษณา ชำพิม อาจารย์ประจำสาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์ ได้เสนอผลการวิจัยไว้ว่า วจนกรรมการบอกเลิกความสัมพันธ์แบบคนรักจะปรากฏใน สถานการณ์ ๓ สถานการณ์ ได้แก่ (๑) สถานการณ์ที่ผู้พูดคิดว่าผู้ฟังเป็นผู้กระทำผิด (๒) สถานการณ์ ที่ผู้พูดคิดว่าตนเป็นผู้กระทำ และ (๓) สถานการณ์ที่ผู้พูดคิดว่าทั้งผู้พูดและผู้ฟังเป็นผู้กระทำผิด ผู้พูด เพศชายจะใช้วจนกรรมการบอกเลิกความสัมพันธ์ในสถานการณ์ที่ ๓ มากที่สุด ส่วนผู้พูดเพศหญิงจะใช้ วจนกรรมการบอกเลิกความสัมพันธ์ในสถานการณ์ที่ ๑ มากที่สุด ส่วนถ้อยคำการบอกเลิกความสัมพันธ์ มี ๒ รูปแบบ แต่ละรูปแบบประกอบด้วยกลวิธี คือ (๑) รูปแบบการบอกเลิกความสัมพันธ์ที่ปรากฏ คำว่า “เลิก” มีกลวิธีทางภาษาจำนวน ๔ กลวิธี ได้แก่ การบอกความต้องการเลิกอย่างชัดเจน การกล่าว

ขอโทษ การกล่าวโทษตัวเอง และการกล่าวโทษผู้อื่น เป็นต้น และ(๒)รูปแบบการบอกเลิกสัมพันธที่ไม่ปรากฏคำว่า “เลิก” มีกลวิธีทางภาษา จำนวน ๘ กลวิธี ได้แก่ การกล่าวอวยพร การกล่าวขอโทษ และการกล่าวโทษตัวเอง เป็นต้น

บทความวิจัยที่ ๒๖ เรื่อง “อิทธิพลของปัจจัยส่วนบุคคล การรับรู้ความสามารถของตนเอง และการสนับสนุนทางสังคมที่มีต่อความมุ่งมั่นในตนเองของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาการแสดงดนตรี ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล” โดย จำอากาศเอก ชนัสนันท์ การัญญุมิ และ รศ.ดร.ธีรพัฒน์ วงศ์คุ้มสิน ได้เสนอผลการวิจัยไว้ว่า (๑) นักศึกษาที่มีอายุ ชั้นปีการศึกษา และกลุ่มเครื่องดนตรีเอกแตกต่างกันมีความมุ่งมั่นในตนเองแตกต่างกัน (๒) การรับรู้ความสามารถของตนเอง และการสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความมุ่งมั่นในตนเองของนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ (๓) การรับรู้ความสามารถของตนเอง การสนับสนุนทางสังคม และชั้นปีการศึกษา สามารถรวมทำนายความมุ่งมั่นในตนเอง ได้ร้อยละ ๖๙.๑๐

บทความวิชาการที่ ๒๗ เรื่อง “วินัยภิกษุสงฆ์กับการบรรลุลหรรณในพุทธศาสนาเถรวาท” โดย พระมหาวัชรธรรณ ญาณกิตติ (ศรีชัย) ได้เสนอว่า บทความวิชาการนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ความสำคัญของวินัยภิกษุสงฆ์ในฐานะเป็นเครื่องสนับสนุนการบรรลุลหรรณ โดยศึกษาข้อมูลจาก พระไตรปิฎก อรรถกถา และฎีกา ผลการศึกษาพบว่า วินัยภิกษุสงฆ์ คือ ข้อปฏิบัติของพระภิกษุ มี ๒ ประเภท ได้แก่ (๑) สิกขาบทในภิกขุปาฏิโมกข์ (๒) สิกขาบทนอก ปาฏิโมกข์ พุทธศาสนามีหลักการว่าวินัยภิกษุสงฆ์เป็นปัจจัยให้เกิดศีล และศีลเป็นเบื้องต้นของกุศลธรรม พระภิกษุผู้ประสงค์จะบรรลุลหรรณจะต้องรักษาพระวินัยอย่างเคร่งครัด เพราะการรักษาพระวินัยจะทำให้พระภิกษุกลายเป็นผู้มีศีล พระภิกษุผู้มีศีลย่อมสามารถพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและเจริญสมาธิและปัญญาให้เกิดขึ้นได้โดยง่าย และบรรลุลหรรณในที่สุด

บทความวิจัยที่ ๒๘ เรื่อง “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันความรุนแรงในครอบครัวตามหลักพระพุทธศาสนา” โดย ผศ.ดร.นิมิต รัตนระรัต พระมหาสมบุรณ์ วุฑฒิกโร, รศ.ดร. และ ผศ.พิเศษ ดร.อรชร ไกรจักร ได้เสนอผลการวิจัยไว้ว่า หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในพระพุทธศาสนา ที่สำคัญได้แก่ อิทธิบาท ๔ พรหมวิหาร ๔ หลักธรรมการมีส่วนร่วมในอัครคัมภีร์ สังกหัตถ์ ๔ และสาราณียธรรม ๖ โดยในการดำเนินงานของชุมชน พบปัญหาอุปสรรคที่สำคัญหลายประการ ได้แก่ ปัญหาด้านทัศนคติของคนในชุมชน ปัญหาด้านความล่าช้าในการแจ้งเหตุการใช้ความรุนแรง และปัญหาการใช้ความรุนแรงโดยการกระทำความผิดซ้ำ ทั้งนี้แนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันปัญหาความรุนแรงในครอบครัวตามหลักพระพุทธศาสนา ผู้วิจัยได้นำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่สำคัญมาใช้ในการวิเคราะห์จำนวน ๒ เรื่อง ได้แก่ สังกหัตถ์ ๔ และ

(๒๐)

สารานุกรม ๖ โดยจะต้องมีการเฝ้าระวังการใช้ความรุนแรงในครอบครัวและชุมชน มีการให้ความช่วยเหลือกันในรูปแบบของเครือข่ายสหวิชาชีพ การใช้วาจาแนะนำตักเตือน อบรมให้ความรู้แก่สมาชิกในชุมชน การใช้ทักษะการพูดในเรื่องของการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทโดยผู้นำชุมชน การบำเพ็ญประโยชน์ช่วยเหลือกันและกันภายในชุมชน เช่น อาสาสมัคร จัดอาสาต่าง ๆ ในชุมชน การแบ่งปัน ช่วยเหลือคนในชุมชน และการวางตนเป็นแบบอย่างที่ดี รู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเอง ร่วมทำกิจกรรมกับคนในชุมชนอย่างสม่ำเสมอ และต้องปฏิบัติตามกฎหมายและแนวปฏิบัติที่มีของชุมชนร่วมกัน

บทความวิจัยที่ ๒๙ เรื่อง “**ศึกษาวิธีระงับความโกรธตามหลักคัมภีร์วิสุทธิมรรค**” โดย พระมหา กฤษดา โอภาโส (วรมย์) พระมหาสมบุญ วุฑฒิโกโร (พรรณา), รศ.ดร. และ ผศ.ดร.(พิเศษ) อรชร ไกรจักร ได้เสนอผลการวิจัยไว้ว่า แนวคิดเกี่ยวกับความโกรธที่ปรากฏในคัมภีร์ว่าโดยสภาวะ คือ โทสะ ว่าด้วยความประทุษร้าย ความไม่พอใจ ความแค้นเคือง เมื่อประสบกับอารมณ์ที่ไม่น่าปรารถนา ไม่น่าพอใจ อันได้แก่ รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส เป็นต้น เมื่อนั้นความโกรธย่อม ความไม่พอใจย่อม เกิดขึ้นแล้วย่อมแผดเผาจิตใจให้เร่าร้อนจนเป็นเหตุให้กระทำการบาปอกุศลมีประการต่าง ๆ ทั้งทางกาย ทางวาจา ทางใจ อันมีผลกระทบต่อนตนเอง ผู้อื่นและสังคมให้เดือดร้อน เพราะการกระทำการบาปอกุศล เหล่านั้น ซึ่งสาเหตุของความโกรธนั้นมี ๔ ประการ คือ การผูกอาฆาตว่า ผู้นี้ได้ทำสิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์ แก่เรา เป็นต้น เมื่อเป็นเช่นนั้น ย่อมทำให้จิตเป็นบาปเป็นอกุศลหากมีกำลังมากขึ้นก็กลายเป็นการ จ้องแค้น ผูกอาฆาต พยาบาท ในที่สุด ความโกรธตามแนวคัมภีร์วิสุทธิมรรค ให้ความหมายความโกรธ ลักษณะ สาเหตุที่ต้องศึกษาความโกรธไว้ดังนี้ คือ (๑) ความหมายของความโกรธ (๒) ลักษณะของ ความโกรธ (๓) สาเหตุของความโกรธ (๔) วิธีระงับความโกรธ ให้ความเข้าใจ ฉะนั้น การระงับ ความโกรธนั้นอาศัยวิธีระงับตามหลักคัมภีร์วิสุทธิมรรค ๑๐ ประการ คือ วิธีกำจัดความโกรธด้วยการ เข้าเมตตาตาม การพิจารณาพุทธโอวาท การมองโลกในแง่ดี การสั่งสอนตัวเอง การพิจารณากรรมของ ตนและผู้อื่น การพิจารณาพุทธจริยาในปางก่อน การพิจารณาความสัมพันธ์ในสังสารวัฏ การพิจารณา อานิสงส์ของเมตตา การพิจารณาแยกธาตุ การให้ปันสิ่งของ โดยเลือกพิจารณาวิธีระงับไปตามลำดับ จนกว่าความโกรธจะทุเลาเบาบาง ดังนั้นวิธีระงับความโกรธทั้ง ๑๐ ประการ ตามหลักคัมภีร์วิสุทธิมรรค ๑๐ ประการ สามารถนำมาวิเคราะห์กับวิธีการละกิเลส ๓ ประการ ได้ดังนี้ คือ วิธีกำจัดความโกรธ ด้วยการเข้าเมตตาตาม จัด เป็น วิกขัมภนปหาน การละด้วยการข่มไว้ ส่วน วิธีที่เหลือ คือ การพิจารณา พุทธโอวาท การมองโลกในแง่ดี การสั่งสอนตัวเอง การพิจารณากรรมของตนและผู้อื่น การพิจารณา พุทธจริยาในปางก่อน การพิจารณาความสัมพันธ์ในสังสารวัฏ การพิจารณาอานิสงส์ของเมตตา การพิจารณาแยกธาตุ การให้ปันสิ่งของ จัดเป็น ตปทคปหาน การละเป็นขณะ ๆ ตามองคั้น ๆ โดยเลือก พิจารณาวิธีระงับไปตามลำดับ ส่วน สมุจเฉทปหาน การละอย่างเด็ดขาด นั้น ผู้ปฏิบัติต้องปฏิบัติ

สมถกรรมฐานจนได้ฌานแล้วเจริญวิปัสสนากรรมฐานจนบรรลุอนาคามีมรรคจิตจึงจะสามารถละ
ปฏิฆานุสัยได้

นอกจากนี้ ยังมีบทวิพากษ์หนังสือเรื่อง “พุทธจิต และการจัดการความรู้สู่ปัญญา” โดย นางสาว
สุภาวดี คูหาทอง มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้นำเสนอการวิพากษ์ไว้ว่า หนังสือ
พุทธจิต และการจัดการความรู้สู่ปัญญา เป็นหนังสือที่มีจุดเด่น ๓ อย่าง คือ (๑) เนื้อหาโดยรวมของ
หนังสือ (๒) แนวคิดเรื่องจิตกับทัศนะที่แตกต่างระหว่างโลกตะวันตกและโลกตะวันออก (๓) พุทธจิต
ในทัศนะพระพุทธศาสนา และกล่าวสรุปหนังสือเล่มนี้คือเรื่อง การจัดการความรู้จนก่อให้เกิดปัญญา
ด้วยวิถีพุทธผ่านการฝึกจิต โดยได้อธิบายถึงความหมาย ความสำคัญและความสัมพันธ์ของจิต ว่ามี
ลักษณะอย่างไร การอธิบายความเป็นจริง และลักษณะของความรู้ในแต่ละศาสตร์ที่มนุษย์ยึดถือผ่าน
การอธิบายของนักคิด นักปรัชญาทั้งทางฝั่งตะวันตกและตะวันออก โดยการอธิบายปรากฏการณ์
ทางจิต ผ่านสภาวะทางโลกและสภาพธรรม โดยการอธิบายให้เห็นว่าสิ่งที่มนุษย์มองว่ายากนั้นคือการ
เข้าสู่ความจริงขั้นสูงนั้นมนุษย์สามารถเข้าถึงได้ แต่ต้องผ่าน(การ)ฝึกฝนอบรมตนเองจนเกิดสิ่งที่เรียกว่า
“ฌาน” จนนำไปสู่การบรรลุในสังขารธรรม แต่โดยพื้นฐานแล้วการจัดการปัญญาของมนุษย์ ต้องอาศัย
การบ่มเพาะจากสภาวะจิตในพระพุทธศาสนาจึงสอนให้มนุษย์ขัดเกลาจิตใจตนเอง เพราะมนุษย์สามารถ
บรรลุหรือสำเร็จสิ่งต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง สิ่งหนึ่งที่ได้รับจากการอ่านหนังสือเล่มนี้คือการตระหนักได้ว่า
บุคคลใดที่ผ่านการเรียนรู้ผ่านสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ในระดับที่สูงหรือมีความรู้ในศาสตร์ต่าง ๆ
อย่างเข้มข้น หากแต่ไม่อาจนำความรู้นั้นมาใช้หรือมีเพียงความรู้แต่ไม่มีปัญญาประกอบก็อาจหลงผิด
คิดผิดได้ ดังนั้น สิ่งที่ประคับครองสังคมให้อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขคือการมีเมตตาโดยเริ่มจากตนเอง
แนวความคิดทางพระพุทธศาสนาถือเป็นรากฐานในการทำให้สังคมเข้มแข็ง และการมีปัญญาทำให้
มนุษย์ไม่หลงมกมายไปกับสิ่งที่ไม่จริง

อีกทั้งยังมีบทวิพากษ์เกี่ยวกับการเขียนบทวิจารณ์หนังสือ (Book Review) โดย พระมหา
สมบุรณ์ วุฑฒิกโร, รศ.ดร. รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ที่เสนอไว้แนวคิดเกี่ยวกับการเขียนบทวิจารณ์หนังสือไว้อย่างน่าสนใจว่า การคิดวิเคราะห์/วิจารณ์นั้น
ถือว่าเป็นรากฐานสำคัญมากในการทำงานวิชาการ ไม่ว่าจะเป็นการเขียนบทความ การทำวิทยานิพนธ์
หรือการทำวิจัย ล้วนต้องอาศัยทักษะการคิดเชิงวิเคราะห์/วิจารณ์ ต้องยอมรับว่าสังคมตะวันตกเขามี
“วัฒนธรรมการวิจารณ์” ที่เข้มแข็งกว่าเรามาก ค่านี้น่าจะสำคัญสำหรับคนไทย มักถูกมองว่าเป็นเรื่อง
การด่าทอหรือการด่าทอเสียกันจริง ๆ แล้วก็คือวัฒนธรรมแห่งการใช้ปัญญาและเหตุผลนั่นเอง
ในหลาย ๆ วงการ เช่น วงการวิทยาศาสตร์ วรรณกรรม ภาพยนตร์ และศิลปะอื่น ๆ เวลาใครคนหนึ่ง
ผลิตหรือสร้างผลงานชิ้นหนึ่งขึ้นมาเผยแพร่ มักมีพื้นที่สำหรับให้คนในวงการเดียวกันได้วิพากษ์วิจารณ์

(๒๒)

อย่างเข้มข้นจริงจัง ถ้างานดีจริงต้องพร้อมรับฟังคำวิพากษ์วิจารณ์อย่างที่พระพุทธศาสนาเรียกว่า "เอหิปัสสโก" (เรียกให้มาดู) ถือว่าเป็นเกียรติด้วยซ้ำไปทีมงานของเราได้รับความสนใจจากผู้เชี่ยวชาญ แล้วสรุปประเด็นที่สำคัญของ Book Review ช่วยให้เห็นช่องว่าง/ช่องโหว่ทางวิชาการ (gap) ที่สามารถนำไปพัฒนาเป็นหัวข้อวิจัยได้ ยอมรับว่าหัวข้อวิทยานิพนธ์ปริญญาเอกของผู้เขียน เรื่อง "จิตตมาตรของนิกายโยคจาร" (Yogacara's Mind-Only) ได้รับแรงบันดาลใจจากการอ่านบทวิจารณ์หนังสือ แล้วนำเสนอโครงสร้างบทวิจารณ์หนังสือ มี ๓ ประการ คือ (๑) ส่วนนำ (Introduction) แนะนำให้ผู้อ่านรู้ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับหนังสือ/บทความวิชาการที่จะวิจารณ์บอกเหตุผล/ความสำคัญ แก่ผู้อ่านว่าทำไมเลือกหนังสือ/บทความวิชาการเรื่องนั้นมาวิจารณ์ (๒) ส่วนเนื้อ (Body) (ก) สรุปย่อความ (summary) สารสำคัญของหนังสือ/บทความที่เลือกวิจารณ์ (ข) วิจารณ์/แสดงทัศนะเชิงประเมิน (critical evaluation) ต่อหนังสือ/บทความที่เลือกวิจารณ์มีจุดแข็ง (strengths) และ-จุดอ่อน (weaknesses) คืออะไร และ (๓) ส่วนสรุป (Conclusion) ก่อนสรุปเป็นข้อควรทำและไม่ควรทำ ประกอบด้วยอะไรบ้าง

เนื้อหาของบทความเหล่านี้ เป็นบทความวิจัยและบทความวิชาการที่ได้รับจากนักศึกษาและคณาจารย์ สถาบันอุดมศึกษาภายนอกเป็นส่วนใหญ่ ล้วนให้มุมมองในมิติทางด้านศาสนาและปรัชญารวมทั้งพุทธศาสนาบูรณาการกับศาสตร์สมัยใหม่ ในสาขาวิชาสหวิทยาการ ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ได้อย่างครอบคลุมและลึกซึ้ง

สำหรับรายละเอียดบทความทั้งหมดเหล่านี้ ผู้ใคร่ต่อการศึกษาเรียนรู้ สามารถเรียนรู้ได้จากบทความดังกล่าว ในวารสารฉบับนี้ และพบกันอีกในวารสารมหาจุฬาริชาการ ปีที่ ๑๑ ฉบับที่ ๓ กันยายน - ธันวาคม ๒๕๖๗

(รศ.ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือ)

บรรณาธิการ

วารสารมหาจุฬาริชาการ

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทบรรณาธิการ	(๖)
แนวทางการบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้านการปกครองคณะสงฆ์ ตามหลักอุปทานิยธรรม ๗:	
กรณีศึกษา อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ	๑
พระวชิรธรรมวิธาน (สมนึก สมานิตโต)	
พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต (สาขาวิชาพระพุทธศาสนา)	
พระเทพวัชรจารย์ (เทียบ สิริญาโณ), รศ.ดร.	
ผศ.ดร.แม่ชีกฤษณา รักษาโณม	
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย	
เครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมตามรอยพระพุทธบาทในประเทศกลุ่มอาเซียน:	
กรณีศึกษาประเทศไทยและลาว	๑๕
พระมหาอุทตนา นรเชฏฐโฐ (ศิริวรรณ), รศ.ดร.	
พระครูปลัดเจริญ วฑฒโน (มันจะนา), ผศ.ดร.	
อาจารย์ประจำ ภาควิชาพระพุทธศาสนา คณะพุทธศาสตร์	
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย	
ดร.จุฑารัตน์ ทองอินจันทร์	
อาจารย์พิเศษ ภาควิชาพระพุทธศาสนา คณะพุทธศาสตร์	
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย	
การจัดกิจกรรมการเรียนรู้รายวิชาคณิตศาสตร์โดยใช้รูปแบบวงล้อการคิด	
อย่างกระตือรือร้นในบริบทเชิงสังคมร่วมกับการเขียนบันทึกการเรียนรู้	
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓	๓๓
นายอรรถสิทธิ์ สุวรรณมณี	
ดร.คงรัฐ นวลแปง	
ดร.ชนิขิตา พรหมเหลือ	
หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนคณิตศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์	
มหาวิทยาลัยบูรพา	

(๒๔)

แนวทางพัฒนาการดำเนินงานจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์

ผ่านเว็บไซต์ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๒

๔๙

นางสาวสุจิตรา สัญญะสาร

ดร.ชัยยศ เดชสุระ

ผศ.ดร.ธีระวัฒน์ มอนไธสง

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

แนวทางการพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้ของสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

มัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา

๖๓

นางสาวปาณิสรา สัทศรี

ดร.วีรภัทร ภัทรกุล

รศ.ดร.อัจฉรา นิยมภา

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ ๒๑ ที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ

ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต ๑

๗๘

นายอัษฎา ตารินทร์

ผศ.ดร.ธีระวัฒน์ มอนไธสง

ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

รูปแบบการนิเทศภายในโรงเรียนยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ

การศึกษาขั้นพื้นฐาน

๙๔

นายวันชาติ แซ่มเกตุ

ผศ.ดร.สาธิต ทรัพย์รวงทอง

ผศ.ดร.ปพนสรณ์ โพธิพิทักษ์

ดร.ชิสรา พันธุ์ไพโรจน์

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

การศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ของแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนอนุบาล

ตามแนวคิดพื้นที่นักประดิษฐ์

๑๑๔

นายวีรวิธ สุขสันตินันท์

รศ.ดร.สุกัญญา แซ่มซ้อย

ครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การศึกษาระดับความฉลาดทางจริยธรรม การรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง

กับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

โรงเรียนแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร

๑๒๕

นายเจษฎา ภาชนะสมบัติ

ผศ.ดร.ทิพย์วัลย์ สุรินยา

สาขาจิตวิทยาชุมชน วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการระดมทรัพยากรสารสนเทศ

ทางการศึกษาของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

พระนครศรีอยุธยา เขต ๑

๑๓๘

นางสาวซัชชา จำปาทิพย์

ดร.ชัยยศ เดชสุระ

ผศ.ดร.พรเทพ ฐิ์แผน

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียน

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๒

๑๕๓

นางปิ่นมณี ฤทธิศร

ดร.ชัยยศ เดชสุระ

ผศ.ดร.พรเทพ ฐิ์แผน

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

(๒๖)

ภาวะพึ่งพิง การเห็นคุณค่าในตนเอง และภาวะซึมเศร้าของผู้สูงอายุ ตำบลท่าขนอน

อำเภอศรีรัตนนิคม จังหวัดสุราษฎร์ธานี

๑๗๐

นางสาวการิยะ วิเชียร

ผศ.ดร. ทิพย์วัลย์ สุรินยา

สาขาวิชาจิตวิทยาชุมชน วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

การบริหารองค์กรและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เชิงพุทธ

๑๘๐

พระครูสุภัททิกิจจานุการ

นายสุขสร ทองที

อาจารย์ประจำหลักสูตร สาขารัฐศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ชลบุรี

นายปรัชญา บุตรสะอาด

อาจารย์ประจำหลักสูตร สาขาการจัดการเชิงพุทธ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ชลบุรี

พรหมวิหาร ๔ สัมพันธภาพในครอบครัว และความผาสุกทางจิตใจของประชาชน

เขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร

๑๙๗

พระใหม่ เพ็ญบุญ

รศ.ดร.ธีรพัฒน์ วงศ์คุ้มสิน

สาขาวิชาจิตวิทยาชุมชน วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

แนวทางการบริหารงานวิชาการภายหลังสถานการณ์โควิด-๑๙ ของสถานศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต ๑

๒๑๗

นางสาวสุกิริ์ โลไธสง

รศ.ดร.อัจฉรา นิยมภา

ดร.วีรภัทร ภัทรกุล

สาขาการบริหารการศึกษา หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจใช้บริการโรงแรม AI ของนักท่องเที่ยวชาวไทย

๒๓๓

ผศ.ดร.ฉัตยาพร เสมอใจ

อาจารย์ประจำหลักสูตร บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ

มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์

แนวทางการบริหารงานวิชาการที่ส่งเสริมการเรียนรู้วิถีใหม่ของสถานศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต ๒

๒๔๘

นางสาวธวัลพร ศุภเลิศ

ผศ.ดร.ธีระวัฒน์ มอนโธสง

สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

การศึกษาวิเคราะห์การบรรลุนิยามของภิกษุณีที่ได้รับเอตทัคคะในพระพุทธศาสนาเถรวาท:

กรณีศึกษาพระภิกษุโกตมเถรี พระปฐาจารย์เถรีและพระกมลเถรี

๒๖๓

แม่ชีสตีตาภรณ์ กลิ่นนธ์

ผศ.ดร.แม่ชีกฤษณา รักษาโณม

ผศ.พิเศษ.ดร.อรชร ไกรจักร์

สาขาวิชาพระพุทธศาสนา บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต ๑

๒๗๙

นายเกียรติศักดิ์ ชมภูราช

ผศ.ดร.กัลยมน อินทุสุต

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจ

ในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

จังหวัดกาญจนบุรี

๒๙๕

นางสาวสุภาวดี จันทร์สว่าง

ดร.मितภาณี พุ่มกล่อม

ผศ.ดร.พงษ์ศักดิ์ รวมชมรัตน์

ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

(๒๘)

พระพุทธศาสนากับการจัดการสิ่งแวดล้อม

๓๑๒

นายปรัชญา บุตรสะอาด

อาจารย์ประจำหลักสูตร สาขาการจัดการเชิงพุทธ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ชลบุรี

ดร.พิจักษณ์ ฉันทวิริยสกุล

ดร.วรพจน์ ก้องเสนาะ

อาจารย์ประจำหลักสูตร สาขารัฐศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ชลบุรี

แนวทางการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมตามหลักพุทธธรรมของโรงเรียน

กลุ่มเครือข่ายที่ ๔ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ (เครือข่ายปากน้ำโพ)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาานครสวรรค์ เขต ๑

๓๒๗

นายจักรพันธ์ ผิวอ่อน

พระเทพวชิรเมธี, ผศ.ดร.

ผศ.ดร.อานนท์ เมธีวรฉัตร

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์

ขาดการศึกษา

๓๔๗

รศ.ดร.สมิทธิพล เนตรนิมิตร

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนโรงเรียนขนาดเล็ก

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต ๑

๓๗๘

นางสาวผุสดี คำเพราะ

ผศ.ดร.ธีระวัฒน์ มอนไธสง

ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

วจนกรรมการบอกเลิกความสัมพันธ์แบบคนรักในภาษาไทย

๓๙๑

ดร.กฤตติกา ชำพิมล

อาจารย์ประจำสาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

อิทธิพลของปัจจัยส่วนบุคคล การรับรู้ความสามารถของตนเอง และการสนับสนุน

ทางสังคมที่มีต่อความมุ่งมั่นในตนเองของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

สาขาการแสดงดนตรี ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

๔๐๖

จำอากาศเอก ชนัสนันท์ การ์ย์ภูมิ

รศ.ดร.ธีรพัฒน์ วงศ์คุ้มสิน

วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาชุมชน ภาควิชาจิตวิทยา

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วินัยภิกษุสงฆ์กับการบรรลุลหรรณในพุทธศาสนาเถรวาท

๔๒๑

พระมหาวิริยธรรม ญาณกิตติ (ศรีชัย)

ภาควิชาปรัชญาและศาสนา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันความรุนแรงในครอบครัวตามหลักพระพุทธศาสนา ๔๓๕

ผศ.ดร.นิพนธ์ รัตนรัตน์

พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาพระพุทธศาสนา)

พระมหาสมบุญ วุฑฒิกโร, รศ.ดร.

ผศ.(พิเศษ) ดร.อรชร ไกรจักร์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ศึกษาวิธีระงับความโกรธตามหลักคัมภีร์วิสุทธิมรรค

๔๕๑

พระมหาภุชญา โอภาโส (วรัญญ์)

พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาพระพุทธศาสนา)

พระมหาสมบุญ วุฑฒิกโร, รศ.ดร.

ผศ. (พิเศษ) ดร.อรชร ไกรจักร์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

(๓๐)

บทวิพากษ์หนังสือ “พุทธจิต และการจัดการความรู้สู่ปัญญา” ๔๖๐

สุภาวดี คูหาทอง

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

การเขียนบทวิจารณ์หนังสือ (Book Review) ๔๗๑

พระมหาสมบุรณ์ วุฑฒิกโร, รศ.ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ภาคผนวก

- คำแนะนำสำหรับผู้เขียนบทความเพื่อตีพิมพ์ในวารสารมหาจุฬาวិชาการ ๔๗๖

- แบบฟอร์มการส่งต้นฉบับเพื่อพิจารณานำลงในวารสารมหาจุฬาวิชาการ ๔๘๙

- กระบวนการจัดทำวารสารมหาจุฬาวิชาการ ๔๙๐

- หลักเกณฑ์ในการตีพิมพ์ต้นฉบับของวารสารมหาจุฬาวิชาการ ๔๙๑

- ขั้นตอนการดำเนินงานวารสารมหาจุฬาวิชาการ ๔๙๒